

## Menter Twyll Genedlaethol 2024-25: diweddariad ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

### Ynglŷn â'r Fenter Twyll Genedlaethol

- 1 Ymarfer gwrth-dwyll a gynhelir ledled y DU bob dwy flynedd yw'r Fenter Twyll Genedlaethol. Mae'n helpu i atal a chanfod twyll drwy rannu a pharu setiau data yn electronig. Ceir rhagor o wybodaeth am sut mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn gweithio yn **Atodiad 1**.
- 2 Yng Nghymru, mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn gweithredu o dan bwerau statudol yr Archwilydd Cyffredinol. Mae cyfranogiad yn orfodol ar gyfer awdurdodau lleol unedol, cyrff y GIG, heddluoedd, ac awdurdodau tân ac achub. Ymhlith y rhai sy'n cymryd rhan yn yr ymarfer diweddaraf ar sail wirfoddol mae Llywodraeth Cymru, rhai o gyrff hyd braich Llywodraeth Cymru (Cyfoeth Naturiol Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru, Chwaraeon Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru, Trafnidiaeth Cymru), a Chyd-bwyllgor Corfforedig De-ddwyrain Cymru.
- 3 Mae'r nodyn briffio hwn yn rhoi diweddariad ar ymarfer diweddaraf Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 ar lefel genedlaethol ac ar 31 Gorffennaf 2025. Mae hefyd yn darparu rhywfaint o ddata ar lefel leol ar gyfer eich sefydliad, er ein bod yn annog y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu i geisio rhagor o fanylion lleol gan swyddogion arweiniol.

### Cyflwyno data ar gyfer 2024-25

- 4 Mae ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 yn mynd rhagddo. Cyflwynodd cyfranogwyr ddata ar gyfer y swp-ymarfer paru data eilflwydd ym mis Hydref 2024. Roedd hyn yn cynnwys data ar fudd-daliadau tai, tenantiaid tai a rhestrau aros, cardiau parcio bathodynau glas, trwyddedau, a gwahanol daliadau fel taliadau credydwy, cyflogres, a phensiynau.
- 5 Rhyddhaodd Awdurdod Twyll Sector Cyhoeddus y DU y rhan fwyaf o'r adroddiadau paru data i gyfranogwyr erbyn diwedd Rhagfyr 2024. Caiff data ynghylch y dreth gyngor a'r gofrestr etholiadol ei gyflwyno'n flynyddol. Y dyddiad cau diweddaraf ar gyfer cyflwyno'r data hwn oedd Chwefror 2025.
- 6 Mae gweithrediadau data atodol yn digwydd yn ystod yr ymarfer i brosesu cyflwyniadau data newydd, anghyflawn neu ddata sydd ar goll. Er enghraifft, mae cynnydd yn cael ei wneud i newid Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 trwy Orchymyn Diwygio Deddfwriaethol a fydd yn galluogi'r Fenter Twyll Genedlaethol i ddychwelyd i baru data gofal cymdeithasol oedolion yn ystod ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2024-25.

## Diweddariad cenedlaethol

### Paru data ac ymchwilio

- 7 Hyd yma, mae bron i 440,000 o bariadau data wedi'u nodi ar gyfer y rhai sy'n cymryd rhan yn ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 yng Nghymru. Mae **Arddangosyn 1** yn dangos bod y rhan fwyaf o'r pariadau hyn ar gyfer awdurdodau unedol a chyrff iechyd.

#### Arddangosyn 1: Pariadau data cyfranogwyr Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 yng Nghymru yn ôl math o sefydliad, ar ddiwedd Gorffennaf 2025

| Math o sefydliad | Nifer y pariadau data | % o bariadau data |
|------------------|-----------------------|-------------------|
| Awdurdod unedol  | 373,114               | 84.9              |
| Iechyd           | 50,409                | 11.5              |
| Heddlu           | 2,641                 | 0.6               |
| Tân ac achub     | 740                   | 0.2               |
| Arall            | 12,749                | 2.9               |
| <b>Cyfanswm</b>  | <b>439,653</b>        | <b>100.0</b>      |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol

Noder: Nid yw cyfanswm y % yn cyfateb i'r % unigol oherwydd talgrynnu.

- 8 Mae paru data yn nodi hawliadau a thaliadau a allai fod yn dwyllodrus neu'n wallus. Ni ellir gwneud unrhyw ragdybiaeth ynghylch a oes twyll, gwall neu esboniad arall nes bod ymchwiliad wedi cael ei gynnal. Er enghraifft, gall fod canlyniadau positif anghywir ynghylch taliadau credydwy'r os yw cyrff yn gwneud taliadau fesul cam o'r un swm yn fwriadol.

- 9
- Rydym yn cydnabod nad yw'n ymarferol ymchwilio i'r holl ddata sy'n cael ei baru, yn enwedig ar gyfer cyrff sydd â nifer mawr o bariadau. Caiff cyrff eu hannog i gymryd dull seiliedig ar risg o asesu adroddiadau paru data a phenderfynu pa fath o bariadau data, a sawl un, y byddant yn ymchwilio iddynt.
- 10
- Erbyn diwedd Gorffennaf 2025, nid oedd pump o'r cyrff a gymerodd ran wedi cau unrhyw bariadau data. Mae rhai cyfranogwyr yn gwneud cynnydd da wrth adolygu pariau data Menter Twyll Genedlaethol 2024-25, tra bod eraill wedi gwneud cynnydd cyfyngedig.
- 11
- Mae **Arddangosyn 2** yn dangos cyfanswm y pariau data ar gyfer pob maes paru data. Mae hefyd yn dangos nifer y pariau data sydd wedi cau mewn maes paru data, ynghyd â nifer y cyfranogwyr sydd â phariadau yn y maes hwnnw. Mae absenoldeb pariau data sydd wedi cau yn awgrymu nad yw'r cyfranogwr wedi mynd ati i adolygu unrhyw bariadau yn y maes hwnnw.

**Arddangosyn 2: Pariadau data cyfranogwyr Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 yng Nghymru sydd wedi'u prosesu a'u cau, ar ddiwedd Gorffennaf 2025**

| Maes paru data                       | Pariadau data  | Pariadau data wedi cau | Cyfranogwyr â phariadau data | Cyfranogwyr heb unrhyw statws 'wedi cau' ar gyfer eu pariau data |
|--------------------------------------|----------------|------------------------|------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| Disgownt person sengl y dreth gyngor | 198,146        | 5,385                  | 22                           | 11                                                               |
| Credydwyr                            | 187,228        | 19,791                 | 48                           | 16                                                               |
| Cynllun gostyngiadau'r dreth gyngor  | 16,578         | 3,547                  | 22                           | 1                                                                |
| Bathodynau glas                      | 10,377         | 5,849                  | 22                           | 3                                                                |
| Cyflogres                            | 8,150          | 1,705                  | 46                           | 6                                                                |
| Rhestrau aros tai                    | 6,359          | 1,392                  | 18                           | 5                                                                |
| Tenantiaid tai                       | 4,636          | 879                    | 11                           | 2                                                                |
| Pensiynau                            | 2,962          | 1,098                  | 12                           | 4                                                                |
| Parcio i breswylwyr                  | 2,405          | 2,368                  | 8                            | 1                                                                |
| Caffael                              | 1,985          | 400                    | 42                           | 28                                                               |
| Budd-dal tai                         | 826            | 483                    | 22                           | 2                                                                |
| Gyrwyr tacsï                         | 1              | 1                      | 1                            | 0                                                                |
| <b>Cyfanswm</b>                      | <b>439,653</b> | <b>42,898</b>          | <b>49</b>                    | <b>5</b>                                                         |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol

Noder: Ar ôl asesu risg adroddiadau paru data ac unrhyw ymchwiliadau dilynol, dylai pob pariad data gael ei ‘gau’ a dylid rhoi statws paru iddo. Mae sawl math o statws ‘wedi cau’. Dylai pariadau nad ydynt wedi bod yn destun ymchwiliad gael statws ‘Wedi cau – Ni chafodd ei ddewis ar gyfer ymchwiliad’. Gellir swp-ddewis statws paru pariadau data neu bennu’r statws yn unigol.

Canlyniadau

12 Cofnododd cyfranogwyr yng Nghymru ganlyniadau o £4.7 miliwn ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2024 i 31 Gorffennaf 2025. Mae **Arddangosyn 3** yn dangos pa broses baru y mae’r canlyniadau yn gysylltiedig â hi.

Arddangosyn 3: Canlyniadau’r Fenter Twyll Genedlaethol a gofnodwyd gan gyfranogwyr o Gymru, 1 Ebrill 2024 i 31 Gorffennaf 2025

| Ymarfer y Fenter Twyll Genedlaethol                                   | Canlyniadau (£oedd) |
|-----------------------------------------------------------------------|---------------------|
| Ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 (ymarfer eilflwydd)         | 1,719,037           |
| Arbedion hwyr o ymarfer Menter Twyll Genedlaethol (ymarfer eilflwydd) | 867,157             |
| Ymarferion paru data blynyddol y dreth gyngor                         | 2,080,831           |
| <b>Cyfanswm</b>                                                       | <b>4,667,025</b>    |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe’r Fenter Twyll Genedlaethol

Noder: Mae canlyniadau’n cynnwys (i) y symiau gwirioneddol y mae cyfranogwyr wedi’u cofnodi fel twyll neu wallau; a (ii) elfennau amcangyfrifedig sy’n ceisio nodi gwerth y golled o dwyll neu wallau a ganfuwyd, a gwerth unrhyw golledion yn y dyfodol y gall y corff hwnnw fod wedi mynd iddynt heb ymyriad yn dilyn achos o baru data’r Fenter Twyll Genedlaethol. Mae gan y rhan fwyaf o setiau data fethodoleg i gyfrifo arbedion amcangyfrifedig. Caiff pob methodoleg ei hadolygu gan Fwrdd Llywodraethu Menter Twyll Genedlaethol Swyddfa’r Cabinet a’i chymeradwyo gan Banel Atal Twyll Swyddfa’r Cabinet.

Diweddariad lleol

- 13 Caiff unrhyw ddata sy’n cael ei baru ei ryddhau mewn adroddiadau paru data. Mae gan bob adroddiad diben wahanol ac mae’n cymharu data o ddwy set ddata neu fwy. Caiff yr adroddiadau eu rhannu’n fathau o setiau data: er enghraifft, budd-dal tai, cyflogres, neu gredydwy.
- 14 Dylai asesiad risg sefydliad o’r adroddiadau paru data bennu’r mathau o bariadau data a nifer y pariadau data y dylid ymchwilio iddynt. I gefnogi’r gwaith o asesu risg, mae

cymhwysiad gwe’r Fenter Twyll Genedlaethol yn nodi bod rhai adroddiadau paru data yn ‘adroddiadau allweddol’ gyda chyfraddau llwyddiant uchel yn hanesyddol o ran nodi twyll neu wallau. Hefyd, rhoddir sgôr i’r rhan fwyaf o bariadau data unigol o ran y risg o dwyll.

15 Mae **Arddangosyn 4** yn dangos cyfanswm y pariadau data a nodwyd ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, ynghyd â’r rhai a gofnodwyd mewn adroddiadau allweddol. Mae **Atodiad 2** yn darparu dadansoddiad pellach o’r pariadau data hyn yn ôl sgôr risg twyll.

**Arddangosyn 4: Pariadau data Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, ar ddiwedd Gorffennaf 2025**

| Maes paru data  | Pariadau data ym mhob adroddiad | Pariadau data mewn adroddiadau allweddol sydd â chyfraddau llwyddiant uchel yn hanesyddol |
|-----------------|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Credydwyr       | 134                             | 128                                                                                       |
| Cyflogres       | 35                              | 34                                                                                        |
| Caffael         | 1                               | 1                                                                                         |
| <b>Cyfanswm</b> | <b>170</b>                      | <b>163</b>                                                                                |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe’r Fenter Twyll Genedlaethol

Noder: Nid yw adroddiadau paru data disgownt person sengl y dreth gyngor yn cael eu dynodi’n ‘adroddiadau allweddol’ yn ffurfiol ond cânt eu trin fel rhai yn ymarferol.

- 16 Gall sawl ffactor ddylanwadu ar pa adroddiadau paru data yr edrychir arnynt a phryd y bydd hyn yn digwydd. Er enghraifft, gall sefydliad roi blaenoriaeth i edrych ar adroddiadau cyfateb data sy’n gysylltiedig â meysydd lle mae ganddo bryderon am reolaethau mewnol neu lle mae hanes o dwyll neu wallau. Hefyd, bydd cyflymder y cynnydd yn dibynnu ar adnoddau lleol. Am y rhesymau hyn, nid yw’r diweddariad cyffredinol hwn yn rhoi rhagor o fanylion ynghylch lle mae gwaith prosesu a chanlyniadau yn cael eu cofnodi gan eich sefydliad ar y cam hwn.
- 17 Mae cymhwysiad gwe’r Fenter Twyll Genedlaethol yn cynnwys dangosfwrdd ac mae’n darparu adroddiadau gwahanol am ganlyniadau a gweithgarwch prosesu. Rydym yn annog y rheiny sy’n gyfrifol am lywodraethu i geisio diweddariadau mwy manwl am waith prosesu a chanlyniadau a gofnodwyd gan eu Huwch Swyddog Cyfrifol a’u Cyswllt Allweddol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol.

## Gwaith Archwilio Cymru yn y dyfodol

- 18 Ar gyfer yr ymarfer Menter Twyll Genedlaethol hwn, byddwn yn cynnal asesiad lefel uchel o drefniadau llywodraethu a threfniadau dilynol cyfranogwyr. Byddwn yn ymgysylltu â chyrff dros yr hydref/dechrau'r gaeaf i ystyried materion sydd ar ein rhestr wirio hunanarfarnu ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol.<sup>1</sup> Byddwn hefyd yn dadansoddi'r asesiad risg a'r gwaith prosesu paru data a gynhaliwyd, a'r canlyniadau a gofnodwyd gan gyfranogwyr, fel y'u hadlewyrchir yng nghymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol.
- 19 Bydd y gwaith hwn yn ein helpu i ddeall y ffactorau sy'n dylanwadu ar y canlyniadau a adroddir gan gyrff unigol a'r amrywiadau rhyngddynt. Bydd canfyddiadau'r asesu hwn yn llywio ein hadroddiad cenedlaethol nesaf yn hydref 2026.

<sup>1</sup> Ym mis Rhagfyr 2024, rhannwyd y rhestr wirio wedi'i diweddaru gydag uwch swyddogion cyfrifol a chysylltiadau allweddol y Fenter Twyll Genedlaethol. Anogwyd pob corff i'w chwblhau a'i rhannu â'r rhai â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu.

## Atodiad 1 – Y Fenter Twyll Genedlaethol

Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn defnyddio paru data i ganfod ac atal twyll. Mae'n cymharu setiau data yn electronig yn erbyn cofnodion eraill a ddelir gan yr un corff a chyrrff eraill, i weld i ba raddau maent yn cyfateb.

Mae'r gwaith paru data yn dangos anomaleddau neu anghysondebau sy'n nodi achosion posibl o dwyll neu wallau. Caiff arwyddion o dwyll posib eu hadrodd i'r cyfranogwyr, sy'n gyfrifol am weithredu ar y pariadau hyn.

Mae effeithiolrwydd y Fenter Twyll Genedlaethol yn dibynnu ar drylwyrdd yr asesiad a'r ymchwiliad i'r pariadau a'r gwaith o gofnodi canlyniadau.

Mae'r cyrrff yn cofrestru'r canlyniadau yng nghymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol. Mae gan bob corff sy'n cymryd rhan Uwch Swyddog Cyfrifol enwebedig a Chyswllt Allweddol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol, a all fod yr un person mewn rhai achosion.

Mae Awdurdod Twyll Sector Cyhoeddus y DU, sy'n rhan o Swyddfa Cabinet Llywodraeth y DU a Thrysorlys EM, yn goruchwyllo'r Fenter Twyll Genedlaethol ledled y DU. Mae Archwilio Cymru yn arwain yr ymarfer yng Nghymru o dan bwerau'r Archwilydd Cyffredinol yn Neddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae Cod Ymarfer Paru Data yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi'r rheolaethau a'r ddeddfwriaeth allweddol sy'n llywodraethu'r ymarfer yng Nghymru.

Cyhoeddwyd adroddiad ar ganlyniadau ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2022-23 ym mis Hydref 2024. Caiff adroddiadau ar y Fenter Twyll Genedlaethol ar gyfer rhannau eraill o'r DU eu cynhyrchu gan yr Awdurdod Twyll y Sector Cyhoeddus, Audit Scotland, a Swyddfa Archwilio Gogledd Iwerddon.

Nid oes unrhyw gost uniongyrchol i'r cyfranogwyr am gymryd rhan yn yr ymarfer. Mae Archwilio Cymru yn derbyn cyllid, drwy Gronfa Gyfunol Cymru, sy'n talu i gyrff gymryd rhan yn y Fenter Twyll Genedlaethol. Mae hyn yn cwmpasu'r gwaith prosesu paru data canolog ar gyfer yr ymarfer eilflwydd, yn ogystal â'r ymarfer blynyddol ar gyfer setiau data'r dreth gyngor a'r gofrestr etholiadol. Felly oedd hi o hyd ar gyfer ymarfer Menter Twyll Genedlaethol 2024-25. Felly, y prif gostau i'r cyfranogwyr yw'r adnoddau a ddefnyddir i gyflwyno data a chynnal gwaith dilynol unwaith y bydd pariadau data yn cael eu rhyddhau.

## Atodiad 2 – Dadansoddiad o bariadau data yn ôl sgôr risg twyll ar gyfer Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae'r Fenter Twyll Genedlaethol yn pennu sgôr risg twyll (risg uchel iawn, risg uchel, neu risg ganolig) i'r rhan fwyaf o'r pariadau data, ond nid pob un. Mae'r sgôr risg hon yn seiliedig ar gyfuniad o ddau ffactor:

- Rhesymeg risg – set o feini prawf ar gyfer pob cyfuniad set ddata sydd, pan gaiff ei chyflawni, yn nodi bod canlyniad twyllodrus yn fwy tebygol o ddigwydd.
- Sgôr ôl troed – sawl gwaith mae unigolyn mewn pariad yn ymddangos yn y cyfeiriad ar draws holl ddata'r Fenter Twyll Genedlaethol. Mae'n arwydd o p'un a yw'r person hwnnw'n byw yn y cyfeiriad hwnnw.

Mae **Arddangosyn 5** ac **Arddangosyn 6** yn darparu dadansoddiad pellach o bariadau data Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ôl sgôr risg ar gyfer pariadau data ym mhob adroddiad paru data a'r rhai mewn adroddiadau allweddol. Mae'r dadansoddiad hwn yn adeiladu ar **Arddangosyn 4** ym mhrif gorff y nodyn briffio hwn. Ni chaiff sgôr risg ei phennu ar gyfer pob pariad data. Yn gyffredinol, dylid ystyried bod pariadau data disgownt person sengl y dreth gyngor a phariadau mewn adroddiadau allweddol na chaiff sgôr risg ei rhoi iddynt yn rhai 'risg uchel iawn' yn ymarferol.



Arddangosyn 5: Pariadau data Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ôl sgôr risg ar gyfer parïadau data ym mhob adroddiad, ar ddiwedd Gorffennaf 2025

| Maes paru data | Pob pariad data | Risg uchel iawn | Risg uchel | Risg ganolig | Dim sgôr risg |
|----------------|-----------------|-----------------|------------|--------------|---------------|
| Credydwy       | 134             | 29              | 105        | 0            | 0             |
| Cyflogres      | 35              | 0               | 9          | 20           | 6             |
| Caffael        | 1               | 0               | 0          | 0            | 1             |
| Cyfanswm       | 170             | 29              | 114        | 20           | 7             |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol

Arddangosyn 6: Pariadau data Menter Twyll Genedlaethol 2024-25 Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ôl sgôr risg ar gyfer parïadau data mewn adroddiadau allweddol, ar ddiwedd Gorffennaf 2025

| Maes paru data           | Pob pariad data | Risg uchel iawn | Risg uchel | Risg ganolig | Dim sgôr risg |
|--------------------------|-----------------|-----------------|------------|--------------|---------------|
| Credydwy                 | 128             | 28              | 100        | 0            | 0             |
| Cyflogres                | 34              | 0               | 8          | 20           | 6             |
| Caffael                  | 1               | 0               | 0          | 0            | 1             |
| Cyfanswm y parïadau data | 163             | 28              | 108        | 20           | 7             |

Ffynhonnell: Dadansoddiad Archwilio Cymru o ddata cymhwysiad gwe'r Fenter Twyll Genedlaethol